

Esej k atestaci z předmětu Etnoarcheologie

Cílem je vytvoření eseje na vybrané téma, které si posluchač vybere z nabídky níže. Esejí se přitom rozumí úvaha duchaplně pojednávající o nějakém problému, která obsahuje jak informace získané z odborné literatury, tak i osobní názor autora.

Rozsah eseje musí být 4000 - 5000 znaků včetně mezer.

Musí být citována literatura, z níž autor čerpal a to podle ustálené normy používané v archeologických odborných časopisech (např. Archeologické rozhledy). Minimální počet citovaných publikací jsou tři.

Témata s literaturou:

1. Archeologie jako studium „těch druhých“.

- Díaz-Andreu, M., S. Lucy, S. Babić, and D. N. Edwards. 2005. *The Archaeology of Identity. Approaches to gender, age, status, ethnicity and religion*. London and New York: Routledge.
- Binford, L. R. 1962: Archaeology as anthropology. *American Antiquity* 28, 217-225.
- Kulick, D. 1995. The sexual life of anthropologists: erotic subjectivity and ethnographic fieldwork. In *Taboo: sex, identity and erotic subjectivity in anthropological fieldwork*, eds. D. Kulick, and M. Willson, 1-28. New York: Routledge.
- Květina, P. a kol. 2015: *Minulost, kterou nikdo nezapsal*. Červený Kostelec: Pavel Mervart.
- Květina, P. 2016: Držte se napravo od řeky! aneb Biologická a kulturní podstata archaických společností, *Živa* 5, 271-272.
- Warnke, G. 2008. *After Identity: Rethinking Race, Sex, and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Watson, P. J. 1995: Archaeology, Anthropology, and the Culture Concept. *American Anthropologist* 97/4, 683-694.
- Yezer, C. 2008. Keep the River on Your Right: A Modern Cannibal Tale (review). *Visual Anthropology Review* 18 (12):144-146.

2. Archeologická kultura, identita a etnicita – jak porozumět jejich vztahu?

- Barth, F. 1969: Introduction. In: Barth, F. (ed.) *Ethnic groups and boundaries. The social organization of culture difference*. Oslo: Universitetsforlaget, 9-38.
- Díaz-Andreu, M. - Lucy, S. - Babić, S., et al. (eds) 2005: *The Archaeology of Identity. Approaches to gender, age, status, ethnicity and religion*. London and New York: Routledge.
- Dietler, M. 1999: „Naši předkové Galové“: Archeologie, etnický nacionalismus a manipulace s keltskou identitou v moderní Evropě. *Archeologické rozhledy* 51, 537–556
- Emberling, G. 1997: Ethnicity in complex societies: Archaeological perspectives. *Journal of Archaeological Research* 5, 295-344.
- Květina, P. 2010: Archeologie smyšlené identity, *Archeologické rozhledy* 62/4, 629-660.
- Shennan, S. 1989: Introduction: Archaeological Approaches to Cultural Identity. In: Shennan, S. (ed.) *Archaeological Approaches to Cultural Identity*. London: Unwin Hyman, 1-32.
- Watson, P. J. 1995: Archaeology, Anthropology, and the Culture Concept. *American Anthropologist* 97/4, 683-694.

3. Černá skříňka formativních procesů.

- Kuna, M. 2002: Intruze jako doklad "nenalezených" fází pravěkého osídlení. In: Neustupný, E. (ed.) *Archeologie nenalezaného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla*. Dobrá Voda: Nakladatelství Aleš Čeněk, 108-118.

- Květina, P. 2002: Příspěvek k otázce formativních procesů archeologického materiálu. In: Pavlů, I. (ed.) *Bylany Varia 2*. Praha: Archeologický ústav, 21-38.
- Murray, P. 1980: Discard location: the ethnographic data. *American Antiquity* 45/3, 492-502.
- Rulf, J. 1997: Intruze keramiky. Příspěvek ke kritice pramenů. *Archeologické rozhledy* 49/3, 439-461.
- Schiffer, M. 1983: Toward the identification of formation processes. *American Antiquity* 48/4, 675-706.

4. Archeologie sociálních hranic: styl, funkce, technologie.

- Sackett, J. 1977: The meaning of style in archaeology: a general model. *American Antiquity* 42, 369-380.
- Stark, M. T. 1998: Technical choices and social boundaries in material culture patterning: an introduction. In: Stark, M. T. (ed.) *The archaeology of social boundaries*. Smithsonian series in archaeological inquiry. Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1-11.
- Wiessner, P. 1983: Style and social information in Kalahari San projectile points. *American Antiquity* 48, 253-276.

5. Obchod a směna v předindustriálních společnostech.

- Bouzek, J. - Ondřejová, I. 1990: "Třetí zóna" mezi Římem a barbarikem. *Archeologické rozhledy* 42/1, 22-35.
- Dalton, G. 1965: Primitive money. *American antiquity* 67/1, 44-65.
- Dalton, G. 1984: Review of *The Kula: New Perspectives on Massim Exchange* by Jerry W. Leach; Edmund Leach, *American Anthropologist* 86, 943-953.
- Godelier, M. 1999: *The Enigma of the Gift*. Chicago IL: University of Chicago Press and Polity Press in Association with Blackwell Publishers, Ltd.
- Malinowski, B. 1922: *Argonauts of the western Pacific*. New York: Dutton.
- Mauss, M. 1999: *Esej o daru, podobě a důvodech směny v archaických společnostech (1925: The Gift. London: Routledge)*. Praha: SLON.
- Peterson, J. T. 1978: Hunter - Gatherer/Farmer Exchange. *American Anthropologist* 80/2, 335-351.
- Salač, V. 2006: O obchodu v pravěku a době laténské především. *Archeologické rozhledy* 58/1, 33-58.
- Strathern, A. 1971: *The rope of moka. Big-men and ceremonial exchange in Mount Hagen, New Guinea* (Cambridge studies in social anthropology 4). Cambridge: Cambridge University Press.
- Uberoi, J. P. S. 1962: *Politics of the Kula Ring: An Analysis of the Findings of Bronislaw Malinowski*. Manchester: Manchester University Press.

6. Magický a technologický rozměr archaické výroby a zpracování železa.

- Eliade, M. 2000: *Kováři a alchymisté*. Praha: Argo. (1977: *Forgerons et alchimistes*. Paris: Flammarion).
- Herbert, Eugenia W. 1993: *Iron, gender, and power: rituals of transformation in African societies*. African systems of thought. Bloomington: Indiana University Press – kapitola 5.
- Childs, S. T. 1991: Style, Technology, and Iron Smelting in Bantu-Speaking Africa. *Journal of Anthropological archaeology* 10, 332-359.
- Pleiner, R. 2000: *Iron in Archaeology. The European Bloomery Smelters*. Praha: Archeologický ústav.
- van der Merwe, N. - Avery, D. 1987: Science and magic in African technology: traditional iron smelting in Malawi. *Africa* 57, 143-172.
- <http://anthro.unige.ch/galerie/inagina/index.gb.html>

7. Válka v předstátních společnostech.

- Berndt, R. M. 1964: Warfare in the New Guinea Highlands. *American Anthropologist* 66/4, 183-203.
- Diamond, J. 2008: Vengeance is ours. What can tribal societies tell us about our need to get even? *The New Yorker*, April 21, 74.

- Keeley, L. H. 1996: *War before civilization: The Myth of the Peaceful Savage*. New York: Oxford University Press.
- Květina, P. 2009. Válka "těch druhých". Ozbrojené konflikty v předhistorických společnostech. *Dějiny a současnost* 31 (9):24-27.
- Sosna, D. 2011. Praxe, identita a ideologie. Válečnictví v prehistorii. *Dějiny a současnost* 3:38-40.
- Stewart, P. J. - Strathern, A. 1999: Feasting on My Enemy: Images of Violence and Change in the New Guinea Highlands. *Ethnohistory* 46/4. *Warfare and Violence in Ethnohistorical Perspective*, 645-669.
- Thorpe, I. J. N. 2003: Anthropology, Archaeology, and the Origin of Warfare. *World Archaeology* 35/1, 145-165.
- Vencl, S. 1984: *Otázky poznání vojenství v archeologii* (Archeologické studijní materiály 14. Praha: Archeologický ústav ČSAV.
<http://www.der.org/films/dead-birds.html>

8. První kontakt.

- Colchester, M. 2004: First Contact in Papua New Guinea: A clash of world views, *Bulletin World Rainforest Movement* 87, 28-31.
- Connolly, B. - Anderson, R. 1987: *First contact: New Guinea's Highlanders Encounter the Outside World*. New York: Viking.
- Cranstone, B. A. L. 1971: The Tifalmin: a "Neolithic" people in New Guinea. *World Archaeology* 3, 132-142.
- Květina, P. 2007: První kontakt. Neolitizace jako nejstarší známé setkání extra-outsiderů. *Vesmír* 86/173 č. 10, 635-641.
- Todorov, T. 1996: *Dobytí Ameriky. Problém druhého*. Praha: Mladá fronta (1982: *La Conquête de l'Amérique*. Paris: Le Seuil.).
- Soukup, M. 2016: *Cizinci mezi Papuánci. První kontakty na Nové Guineji*. Červený Kostelec: Pavel Mervart.
- Verhart, L. B. M. - Wansleben, M. 1997: Waste and prestige, the Mesolithic - Neolithic transition in the Netherlands from a social perspective. *Analecta Praehistorica Leidensia* 29, 65-73.
<http://www.der.org/films/first-contact.html>

9. Živý svět kamenných nástrojů.

- Hampton, O. W. 1999. *Culture of stone: sacred and profane uses of stone among the Dani*. 1st Aufl. College Station, Texas: Texas A&M University Press. – recenze v *Památky archeologické* 103:419-420.
- Květina, P. 2011: Puakulaba a Julie. Kamenné nástroje archaických společností. *Živá archeologie* 12, 3-7.
- Pétrequin, P. - Pétrequin, A. M. et al. 1998: From the Raw Material to the Neolithic Stone Axe. Production Processes and Social Context. In: Edmonds, M. - Richards, C. (ed.) *Understanding the Neolithic of North-Western Europe*. Glasgow: Cruithne Press, 277-311.
- Phillips, P. 1979: Stone axes in ethnographic situations: some examples from New Guinea and the Solomon Islands. In: McK Clough, T. H. - W. A. Cummins, W. A. (ed.) *Stone axe studies, CBA Research Report No 23*: Council for British Archaeology, 108-112.
- Sillitoe, P. - Hardy, K. 2003: Living Lithics: ethnoarchaeology in Highland Papua New Guinea. *Antiquity* 77, 555-566.
- Théry, B. - Pétrequin, P. - Pétrequin, A. M. 1991. Yeleme, La hache de pierre polie en Nouvelle Guinée. Film VHS 30 min: JVP Films, CNRS Audiovisuel et Crava.